

РАДНА СВЕСКА

ПРИРОДА И ДРУШТВО ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ПРИРОДНЕ И ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ

СРБИЈА – МОЈА ДОМОВИНА

1. Напиши назив своје домовине.

---

2. Допуни реченице.

Оријентисати се на географској карти значи на њој одредити _____
_____. На географској карти горња страна увек показује
_____, доња _____, десно је _____,
а _____ је лево.

3. Повежи линијама речи које дају тачне тврдње.

Моја домовина припада •

- Медитерану
- Балканском полуострву
- Африци
- Европи
- Подунављу
- Панонској низији

4. Због чега кажемо да наша домовина има повољан географски положај?

---

5. Шта има свака држава?

---

6. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Кроз нашу државу протиче међународна река:

- a) Неретва   б) Дунав   в) Вардар

7. Допуни реченицу.

Уколико се државна граница пружа дуж реке, језера и планине, кажемо да је то

8. Напиши називе држава са којима се граничи твоја домовина. Црвеном бојицом обележи природне границе.

9. Допуни реченицу.

Аутономне покрајине у саставу Србије су:

10. Поред тачне тврђе напиши ДА, а поред нетачне тврђе напиши НЕ.

- На географској карти границе су обележене одговарајућим картографским знацима. _____
- Највећи део границе између Србије и Босне и Херцеговине простире се дуж реке Саве. _____
- Стара планина је природна граница између Србије и Бугарске. _____

СИМБОЛИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. Подвуци речи које представљају симболе једне државе.

застава

народ

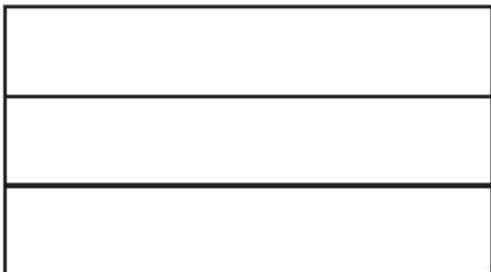
химна

главни град

границе

грб

2. Опиши и обој државну заставу своје домовине.

---

3. Наведи када се истиче застава.

---

4. Кад се застава спушта на пола копља?

---

5. Шта представља грб неке државе?

---

6. Шта је државна химна?

---

7. Напиши назив химне Републике Србије.

---

8. Када се изводи химна?

БЕОГРАД – ГЛАВНИ ГРАД СРБИЈЕ

1. Допуни реченице.

Главни град моје домовине је _____.

Београд се налази на ушћу _____ у _____.

2. Објасни због чега је Београд често био изложен разним освајачким походима.

---

3. Наведи најзначајније објекте и институције које се налазе у Београду.

---

4. Спој линијом сваку слику са одговарајућим називом.

Музеј савремене уметности

Народна Скупштина

Храм Светог Саве

Скупштина града

Народни музеј

Народна библиотека

ВЕЋИ ГРАДОВИ У СРБИЈИ

1. Допуни реченицу.

Највећи градови по броју становника у Републици Србији су:

---

2. По чему је познат Нови Сад?

---

3. У ком делу Републике Србије се налази Ниш?

---

4. Напиши назив највећег административног центра Аутономне Покрајине Косова и Метохије. _____

5. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Аеородром „Константин Велики“ налази се у:

а) Београду

б) Приштини

в) Нишу

г) Крагујевцу

6. Допуни реченицу.

Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ подигнут је у знак сећања

---

7. У близини којег града се налази манастир Грачаница?

---

8. Поред тачне тврдње напиши ДА, а поред нетачне тврдње напиши НЕ.

• Петроварадинска тврђава се налази у близини Београда. _____

• Крагујевац је добио назив по птици крагују. _____

• Ниш је подигнут на обалама реке Лепенице. _____

• Лицеј је био прва највиша образовна институција у Крагујевцу која је представљала темељ универзитетског образовања у Србије. _____

РЕЉЕФ – ИЗГЛЕД НАШЕ ДОМОВИНЕ

1. Шта је рељеф?

---

2. Заокружи ДА или НЕ.

Разноврстан рељеф наше домовине чине две области: низијска област и брдско-планинска област.

ДА   НЕ

3. Који део наше домовине заузима брдско-планинска област?

---

4. Шта обухвата низијска област?

---

5. Како се назива најнижи део Панонске низије?

---

6. Шта су Банат, Бачка и Срем?

---

7. Које пешчаре се налазе у Војводини? Наведи их.

---

8. Која планина у Војводини има статус националног парка?

---

9. Допуни реченице.

- Најпознатије котлине у нашој домовини су:

- Најпознатије клисуре у нашој домовини су:

---

10. Спој линијом сваку низију са одговарајућом реком.

Посавина са Мачвом •

• река Млава

Понтијска низија •

• река Велика Морава

Поморавље •

• река Дунав

Стиг •

• река Сава

11. Попуни табелу. Напиши називе ниских и високих планина.

НИСКЕ ПЛАНИНЕ	ВИСОКЕ ПЛАНИНЕ

12. По чему су познате наше планине?

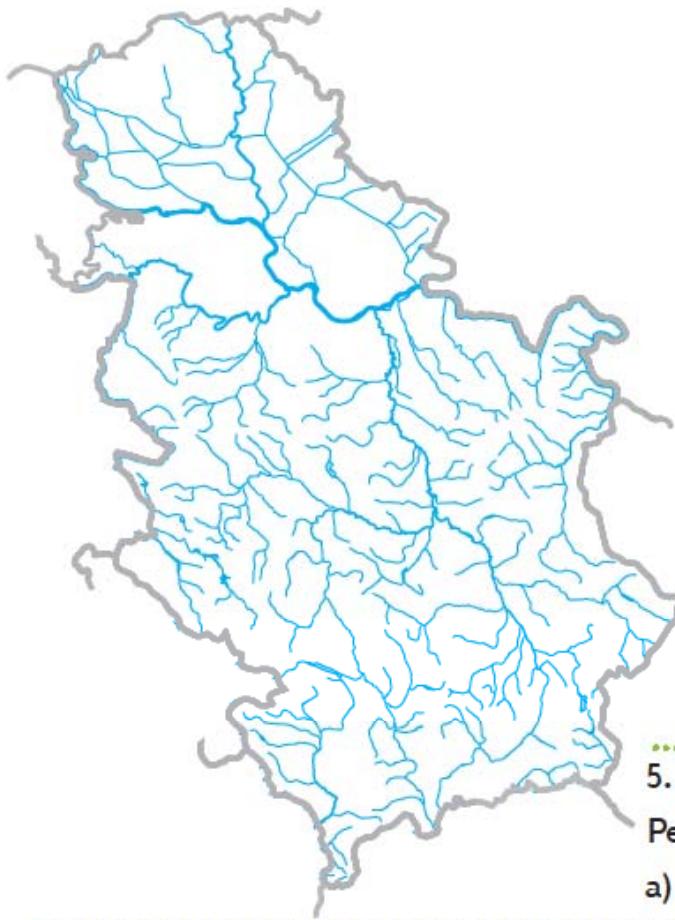
---

13. Поред тачне тврдње напиши ДА, а поред нетачне тврдње напиши НЕ.

- Брдско-планински предели се надовезују на равничарске пределе. ____
- Поморавље обухвата источни део Панонске низије. ____
- Котлине су равна удубљења окружена брдима и планинама. ____
- Понтијска низија је плодна равница која се налази у доњем току реке Млаве. ____
- Војводина је најнижи део Панонске низије. ____
- Вршачке планине се налазе у Бачкој. ____

РЕКЕ СРБИЈЕ

1. На немој карти наше домовине пронађи реке и упиши имена река: Дрина, Тиса, Сава, Дунав, Велика Морава, Ибар и Тимок.

2. По чему се међусобно разликују планинске и равничарске реке?

---

3. Пронађи на географској карти притоке Велике Мораве и напиши их на линији.

---

4. Наведи највеће притоке Дунава.

---

5. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Река Колубара са својим притокама улива се у:

- a) Дрину   b) Саву   в) Тамиш

6. Спој линије реке са одговарајућим сливом.

Дунав са притокама •

• Егејски слив

Бели дрим •

• Црноморски слив

Лепенац и Пчиња •

• Јадрански слив

7. У којем делу наше домовине је изграђен систем канала Дунав-Тиса-Дунав?

8. Због чега се граде канали?

---

9. Какве користи имамо од река? Напиши.

ЈЕЗЕРА СРБИЈЕ

1. Шта је језеро?

---

2. Како настају језера?

---

3. По чему се језера међусобно разликују?

---

4. Наведи неколико природних језера која су настала деловањем ветра.

---

5. Шта су „горске очи“?

---

6. Где се налази Ђеравичко језеро?

---

7. Наведи неколико вештачких језера.

---

8. Зашто људи граде језера? Наведи користи.

---

9. По чему је познато Ђердапско језеро?

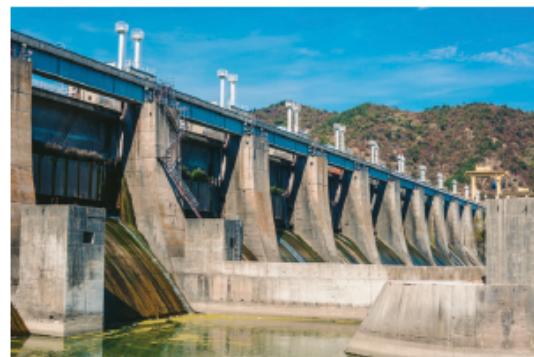

БАЊЕ СРБИЈЕ

1. Шта су бање?

---

2. Које су најпознатије бање Републике Србије? Напиши најмање пет назива.

---

3. Због чега се неке бање називају ваздушним бањама?

---

4. По чему су познате наведене бање?

Бања Русанда _____
_____
_____
_____.

Матарушка бања _____
_____
_____.

Сокобања _____
_____.
_____.

5. Ко све посећује бање? Зашто?

---

6. Допуни реченицу.

Најпознатије бање у Војводини су _____
_____ (назив бања)

7. Где се налазе бање? Спој линијом бању са одговарајућом планином.

Сокобања •	• Гољак
Врњачка бања •	• Сувобор и Маљен
Матарушка бања •	• Гучево
Бања Врујци •	• Гоч
Бања Ковиљача •	• Столови и Чемерно
Сијеринска бања •	• Ртањ и Озрен

8. Напиши слово испред тачне тврдње.

Буковичка бања се налази у близини града:

- a) Новог Пазара
- b) Аранђеловца
- c) Суботице

9. Поред назива града напиши назив бање која се налази у његовој близини.

За решавање задатка користи географску карту Србије.

Ниш _____ Врање _____

Чачак _____ Краљево _____

10. Напиши назив бање у чијој околини се налазе манастири Жича и Студеница.

11. Која бања се налази на десној обали реке Ибра?

_____

12. Заокругли ДА или НЕ.

Већина бања у Републици Србији налази се у подножју планина које су богате извориштима воде.

ДА

НЕ

ШУМЕ СРБИЈЕ

1. Шта је шума?

---

2. Допуни реченицу.

Распрострањеност шуме зависи од _____

3. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Највећи део шума Србије налази се у:

а) низијској области

б) брдско-планинској области

4. Спој линијом назив сваког дрвета са одговарајућом групом.

бор •

• јела

храст •

ЛИСТОПАДНО ДРВЕЋЕ

• липа

буква •

• смрека

оморика •

ЗИМЗЕЛЕНО ДРВЕЋЕ

• граб

5. По чему се четинарске шуме разликују од листопадних шума?

---

6. Наведи све користи које имамо од шуме.

---

7. За человека се каже да може бити пријатељ, али и непријатељ шуме. Објасни како разумеш наведену тврдњу.

РЕТКЕ И УГРОЖЕНЕ БИЉКЕ И ЖИВОТИЊЕ

1. Допуни реченице.

Флору Србије чине _____

Фауну Србије чине _____

2. Заокружи ДА или НЕ.

Човекове активности су пореметиле природну равнотежу и допринеле
угрожавању и уништавању станишта различитих врста биљака и животиња које у
њима живе.

ДА

НЕ

3. Наведи неколико примера неповољног деловања човека на природу.

---

4. Шта се дешава са животињским светом услед неразумне сече и крчења шума?

---

5. Шта се дешава са биљним и животињским светом исушених бара и мочвара?

---

6. Наведи неколико биљака и животиња које су заштићене законом.

Биљке: _____

Животиње: _____

7. Шта је Црвена књига? Који подаци се налазе у њој?

8. Како се људи у твојој околини односе према природи? Истражи и напиши.

_____

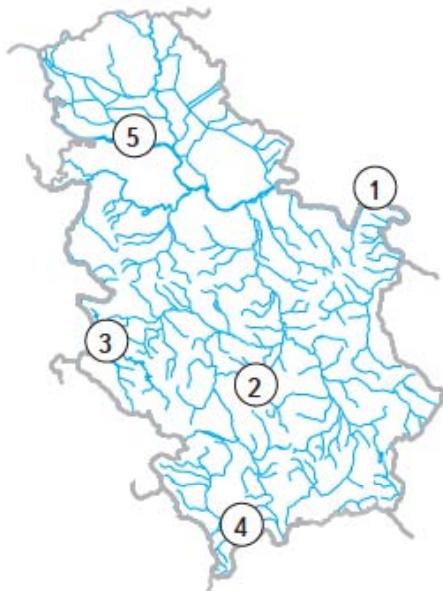
НАЦИОНАЛНИ ПАРКОВИ СРБИЈЕ

1. Шта представљају национални паркови?

---

2. Поред сваког броја на линији напиши назив националног парка.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

3. Напиши назив манастира који је приказан на слици.

---

4. У којем националном парку се налази највише манастира?

---

5. Спој линијом назив националног парка са делом Србије у којем се налази.

КОПАОНИК •

• крајњи југ Србије

ТАРА •

• централни део Србије

ФРУШКА ГОРА •

• крајњи запад Србије

ШАР-ПЛАНИНА •

• североисточни део Србије

ЊЕРДАП •

• Војводина

6. Допуни реченице.

- Панчићева оморика и Панчићев скакавац симболи су планине _____.
- Камењарски каранфил је заштићена врста биљке и успева на каменитим подручјима _____ клисуре.
- Гороцвет и степска перуника су ретке и угрожене биљке које расту у Националном парку _____
- На неприступачним деловима планине _____ расту _____

7. Наведи називе неколико биљака и животиња које су посебно или трајно заштићене од истребања.

- На Фрушкој гори _____
- На Копаонику _____
- На Ђердану _____

8. Напиши називе неких биљака и животиња чије станиште је планина Тара.

---

9. Који национални парк је најближи месту у којем живиш?

---

10. Пронађи у осмосмерци називе биљака и животиња које живе на Шар-планини.

Ж	Е	Т	У	А	С	Д	Д	У	Р	Г	А	Ч	Р	М	С
В	И	Д	Р	А	С	Г	И	Ж	Ш	А	Р	В	З	Ц	Ц
А	С	Д	Ф	А	Е	Н	В	Т	М	М	У	Н	И	К	А
Њ	А	В	Б	К	М	Г	Љ	П	О	С	К	О	К	О	П
О	Р	Ц	О	И	А	Ђ	А	Ж	У	Т	Ч	К	У	Т	У
В	Р	Т	С	Л	Ц	Р	М	Н	И	Н	А	Г	Р	А	Ш
Е	И	В	Т	О	Џ	Т	А	У	О	М	Ђ	Ж	А	У	А
Ђ	С	Т	Р	М	Т	Р	Ч	М	Е	Д	В	Е	Д	Ц	Р
В	А	Џ	Р	Е	Њ	Н	К	И	Т	Њ	М	И	Њ	Б	К
Д	И	В	О	К	О	З	А	О	П	М	З	Е	В	Ђ	А

МОЛИКА, СМРЧА,
МУНИКА, РИС,
МЕДВЕД, ДИВОКОЗА,
ПОСКОК ШАРКА,
ВИДРА, ШАРГАН,
ДИВЉА МАЧКА

РЕЗЕРВАТИ И СПОМЕНИЦИ ПРИРОДЕ

1. Шта су резервати природе?

---

2. Наведи најпознатије резервате природе.

---

3. По чему је препознатљив резерват природе Засавица?

---

4. Зашто се за Обедску бару каже да је стајалиште птица?

---

5. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Симбол Обедске баре је птица:

а) рода

б) ибис

в) белоглави суп

6. Шта су споменици природе?

---

7. Наведи најпознатије споменике природе.

---

8. На основу слика препознај споменике природе. Поред сваке слике напиши шта знаш о том споменику.

СТАНОВНИШТВО СРБИЈЕ

1. Ко чини становништво једне земље?

---

2. Где је највећа густина насељености у Србији? Зашто?

---

3. Наведи најмање два разлога због којих се становништво Србије смањује.

---

4. Допуни реченицу.

Већинско становништво Србије чине _____.

5. Наброј неке народе који живе у Србији.

---

6. Који народи живе у твом месту?

---

7. По чему се народи међусобно разликују?

---

8. Описи један обичај који негује народ којем ти припадаш.

---

9. Наведи неколико права и обавеза становништва Србије.

Права: _____

Обавезе: _____

10. Објасни како разумеш изреку „Договор кућу гради“.

_____

11. Заокружи ДА или НЕ.

Устав је најважнији државни документ у којем су утврђена права и обавезе
грађана, али и државе према њима.   ДА   НЕ

12 Шта представљају дате слике? Објасни њихово значење.

_____
_____
_____
_____

_____
_____
_____
_____

_____
_____
_____
_____

ДЕЛАТНОСТИ ЉУДИ У НИЗИЈСКИМ ОБЛАСТИМА

1. Који део Србије заузима Панонска низија?

---

2. Наведи природне услове у низијским областима који погодују развоју пољопривреде.

---

3. Којим пољопривредним делатностима се бави становништво у низијским областима? Наведи их.

---

4. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Најповољнији услови за гајење житарица су у:

а) брдско-планинским пределима	б) Панонској низији
в) ливадама и паšњацима	г) долинама наших великих река

5. Наведи индустријске и крмне биљке које се гаје на нашим плодним и пространим равницама.

Индустријске биљке: _____

Крмне биљке: _____

6. Које поврће се највише гаји у низијској области?

---

7. Које индустријске гране су развијене у низијској области? Зашто?

---

8. Заокружи ДА или НЕ.

Панонска низија позната је по налазиштима нафте и земног гаса.

ДА   НЕ

ДЕЛАТНОСТИ ЉУДИ У БРДСКО-ПЛАНИНСКОЈ ОБЛАСТИ

1. Који део наше домовине обухватају брдско-планински предели?

2. Допуни реченицу.

Природна богатства брдско-планинских предела су _____

3. Који природни услови отежавају живот и рад људи у планинским пределима?

4. Наведи све делатности којима се баве становници брдско-планинских предела.

5. Заокружи слово испред тачне тврђе.

Најпогоднији крајеви за узгој плантажних винограда и воћњака су:

- а) равнице   б) обронци ниских планина   в) долине река

6. Које индустријске гране су развијене у брдско-планинској области?

---

7. Шта су катуни?

---

8. Описи живот сточара.

---

9. Наведи производе који се добијају индустријском прерадом коже, меса и млека домаћих животиња.

Млеко _____

Месо _____

Кожа _____

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

1. Шта су природни ресурси?

2. Допуни реченицу.

Према трајању, природни ресурси могу бити _____ и _____

3. Наведи необновљиве природне ресурсе.

4. Због чега се за неке природне ресурсе каже да су необновљиви?

---

5. Како су настала фосилна горива? Опиши.

---

6. Наведи обновљиве природне ресурсе.

---

7. Како користимо обновљиве природне ресурсе?

• Снагу ветра _____

• Снагу воде _____

• Енергију Сунца _____

---

8. Који извори енергије се највише користе?

---

9. Наведи изворе енергије који највише загађују животну средину.

---

10. Зашто се неки извори енергије називају еколошким?

ЧОВЕК ПРИРОДНО, ДРУШТВЕНО И СВЕСНО БИЋЕ

ЧОВЕК – ПРИРОДНО, ДРУШТВЕНО И СВЕСНО БИЋЕ

1. Заокружи ДА или НЕ.

Човек је део живе природе.

ДА   НЕ

2. Зашто се за човека каже да је природно, друштвено и свесно биће? Наведи.

а) Природно биће _____

б) Друштвено биће _____

в) Свесно биће _____

3. Допуни реченице тако што ћеш навести о чему размишљаш, шта планираш и шта памтиш.

Размишљам _____

Планирам _____

Памтим _____

4. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Основна људска заједница је:

а) држава   б) спортски клуб   в) породица   г) град

5. По чему се човек разликује од осталих живих бића?

---

6. У чему се огледају одговоран однос и неодговоран однос човека према природи?

Наведи примере.

а) Одговоран однос _____

б) Неодговоран однос _____

ФИЗИЧКЕ ПРОМЕНЕ У ПУБЕРТЕТУ

1. Ако је тврђа тачна заокружи ДА, а ако је тврђа нетачна заокружи НЕ.

Пубертет је раздобље у животу човека у којем се догађају телесне промене и промене у понашању.

ДА

НЕ

2. Које физичке промене настају у пубертету код девојчица и дечака?

a) Девојчице _____

б) Дечаци _____

---

3. Какве промене се дешавају у понашању код дечака и девојчица у пубертетском периоду? Наведи.

---

4. Зашто је важно бављење физичким активностима у свакодневном животу, а нарочито у пубертетском периоду?

---

5. Објасни како разумеш изреку „Здравље на уста улази“.

---

6. Зашто је важно свакодневно одржавање личне хигијене и хигијене простора?

---

7. Замисли да се дечак Марко заљубио у девојчицу Сању, а девојчица Сања у Марка. На који начин су то исказали? Како разговарају? Погледај слику и напиши неколико реченица. Стави се у улогу једног од њих.

---

8. Поред тачне тврђе напиши слово Т, а поред нетачне напиши слово Н.

- У пубертетском периоду почиње прво заљубљивање. ____
- У пубертету престаје раст дечака и девојчица. ____
- Пубертетски период је праћен смањењем знојења. ____

9. Да ли се неке пубертетске промене дешавају код тебе? Напиши ако их уочаваш.

ДИГИТАЛНА БЕЗБЕДНОСТ

1. Наброј дигиталне уређаје.

---

2. Наведи све погодности које нам омогућавају дигитални уређаји.

---

3. Шта је интернет?

---

4. Наведи све опасности које вребају при коришћењу дигиталних уређаја.

---

5. Зашто је важно планирање времена за рад на компјутеру?

---

6. Зашто није добро проводити много времена у коришћењу мобилног телефона?

---

7. Како се безбедно може користити интернет?

---

8. Шта треба да урадиш ако те неко узнемираша на интернету?

---

9. Наведи правила понашања на интернету.

---

10. Како треба да се понашамо ако током комуникације на интернету осетимо неку непријатност?

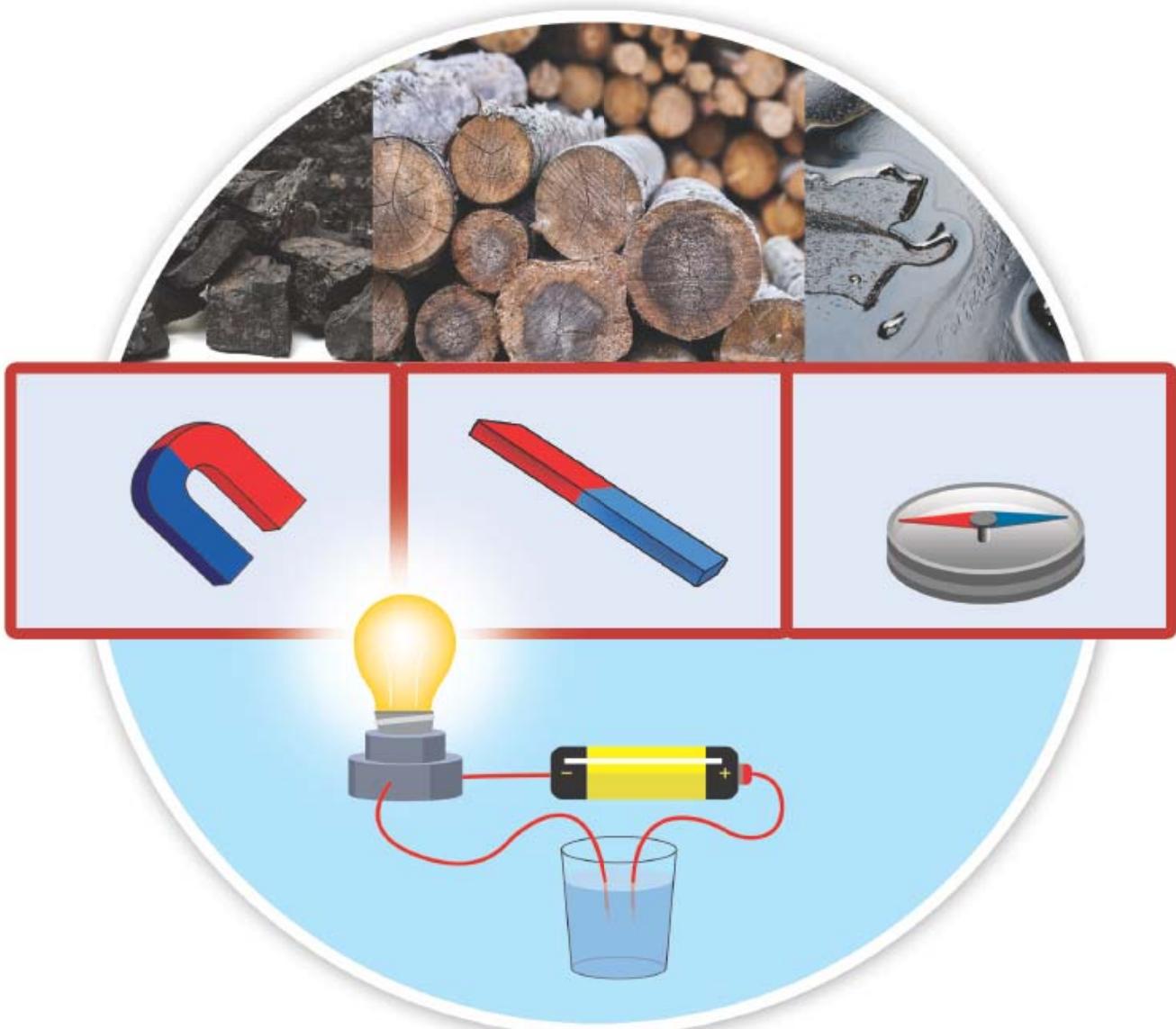

---

11. Поред тачне тврдње напиши ДА, а поред нетачне тврдње напиши НЕ.

- Дигитални уређаји су телевизор, компјутер, таблет, мобилни телефон. —
- Интернет представља тачан извор информација. —
- СМС поруке могу бити извор дигиталног насиља. —
- Прекомерна употреба интернета и видео-игара може штетно да утиче на здравље. —
- Деца се за помоћ могу обратити путем телефонског броја 19 833. —

МАТЕРИЈАЛИ

СМЕШЕ

1. Шта су смеше?

---

2. Заокружи ДА или НЕ.

Храна коју једемо је смеша различитих намирница.

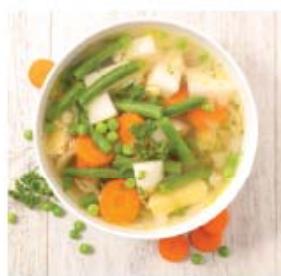
ДА   НЕ

3. Допуни реченице.

Палачинка је смеша _____

Сок је смеша _____

4. Посматрај слике и наведи састојке датих смеша.

---

5. Које смеше имају видљиве, а које невидљиве састојке? Разврстај називе датих смеша: пијаћа вода, воћна салата, слана вода, чорба, шампон, сарма, бистри сок, земљиште, чист ваздух, густи сок од поморанџе и попуни табелу.

СМЕШЕ	
ВИДЉИВИ САСТОЈЦИ	НЕВИДЉИВИ САСТОЈЦИ

6. Спој линијом сваку смешу са одговарајућим агрегатним стањем.

вода •	• чврсто стање
ваздух •	• течно стање
земљиште •	• гасовито стање

7. Допуни реченице.

Ваздух је смеша _____

Земљиште је смеша _____

Сок од вишње је смеша _____

8. Ако је тврдња тачна напиши ДА, а ако је тврдња нетачна напиши НЕ.

- Загађен ваздух је смеша разних честица прашине, чаји, дима и отровних гасова. _____

9. На које све начине се могу раздвојити састојци смеша?

_____

10. Заокружи слово испред тачне тврдње.

За раздвајање састојака смеше пиринча и брашна користимо:

- а) одливање   б) просејавање   в) цеђење

11. Како се из смеше воде и растворене соли може поново издвојити со? Објасни.

_____

12. Чему служе велика жичана сита која се налазе на градилиштима?

_____

13. Како можеш да одвојиш кувану кафу од њеног талога? Објасни.

_____

НАЕЛЕКТРИСАЊЕ ПРЕДМЕТА ОД РАЗЛИЧИТИХ МАТЕРИЈАЛА

1. На који начин се могу наелектрисати неки предмети?

---

2. Заокружи називе материјала који се не могу наелектрисати.

гума

дрво

стакло

метал

пластика

3. Према датим сликама објасни шта је радио дечак.

1.

2.

3.

4.

4. Поред тачне тврдње напиши ДА, а поред нетачне тврдње напиши НЕ.

- Метални предмети могу се наелектрисати вуненим шалом. _____
- Свиленом тканином можемо наелектрисати стаклене предмете. _____
- Природним крзном, свиленом тканином и вуненом тканином можемо наелектрисати предмете од дрвета. _____
- Вуненом тканином и крзном можемо да наелектришемо предмете од пластике. _____

ЕЛЕКТРИЧНА ПРОВОДЉИВОСТ

1. Заокружи ДА или НЕ.

Електрична проводљивост је својство материјала да проводи електричну струју.

ДА   НЕ

2. Наведи материјале који добро проводе електричну струју.

---

3. Допуни реченицу.

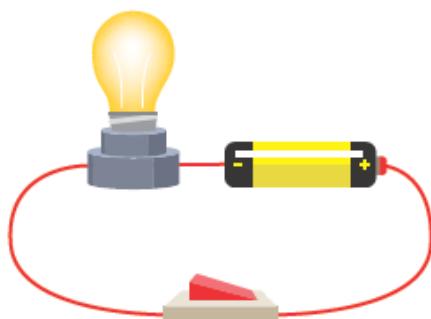
Материјали који проводе електричну струју називају се _____

Материјали који не проводе електричну струју називају се _____

4. Испред назива материјала напиши слово П или слово И. Ако је материјал електрични проведник напиши П, а ако је изолатор напиши И.

_____ метал	_____ пластика	_____ ваздух	_____ слана вода
_____ стакло	_____ гума	_____ дрво	_____ бакар

5. Називе предмета повежи са њиховом улогом у струјном колу.

сијалица •	• проводник електричне струје
батерија •	• потрошач електричне струје
метална жица •	• извор електричне струје

6. Допуни реченице.

Помоћу прекидача струјно коло може бити _____ и _____ .

Када је струјно коло отворено, сијалица _____ .

Када је струјно коло затворено, сијалица _____ .

БЕЗБЕДНО РУКОВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНИМ АПАРАТИМА

1. Наведи значај електричне енергије у свакодневном животу.

---

2. У осмосмерци пронађи наведене електричне апарате и уређаје који се најчешће користе у домаћинству.

Љ	Њ	Е	Р	А	Л	Г	Е	П	Т	З	М	У	И	О	Ф
Р	Р	Е	Ш	О	Г	Х	Х	Ј	К	И	Ћ	Ђ	Ћ	Ш	Е
А	С	Р	П	З	Е	Р	М	И	К	С	Е	Р	Б	Ч	Н
Е	Р	Т	О	В	Б	Н	М	С	Ј	Д	Т	О	Б	А	М
Ђ	С	А	Р	Т	Р	А	У	Х	Ж	В	Ј	Р	Џ	В	У
С	Г	Р	Е	Ј	А	Л	И	Ц	А	Л	Ђ	Е	Ђ	И	Д
А	Ђ	М	Т	Ђ	Ж	В	Ц	Х	Е	А	Т	Д	Џ	С	Т
Д	Б	Р	Т	Р	П	С	Х	Р	М	У	О	Ш	П	И	О
Е	У	В	Е	Ш	М	А	Ш	И	Н	А	У	А	Р	С	Ж
Њ	С	А	Р	О	З	И	В	Е	Л	Е	Т	Њ	Ђ	У	Е

ШПОРЕТ
ПЕГЛА
БОЈЛЕР
РЕШО
ТЕЛЕВИЗОР
ГРЕЈАЛИЦА
ФЕН
УСИСИВАЧ
ВЕШ МАШИНА
МИКСЕР

3. Напиши најмање три назива електричних апаратова у којима се електрична енергија претвара у топлотну.

4. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Тачан редослед пута електричне струје до потрошача је:

- а) проводник електричне струје, потрошач, извор електричне струје;
- б) потрошач, извор електричне струје, проводник електричне струје;
- в) извор електричне струје, проводник електричне струје, потрошач.

5. Зашто је препоручљиво да стојимо на подлози од гуме, пластике или дрвета док користимо електрични апарат?

---

6. О чему треба да водимо рачуна приликом коришћења електричних апаратова?

---

7. Заокружи слово испред тачне тврдње.

- а) Кад се купамо, треба да искључимо бојлер.
- б) Бојлер не треба искључивати у току купања.

8. Замисли да куваш млеко на шпорету. Шта ћеш урадити ако ти покипи млеко?

---

9. Наведи све опасности које могу настати услед неправилног руковања електричним апаратима.

---

10. Шта ти можеш да урадиш како би се потрошња електричне енергије у твојој кући или стану смањила?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

МАГНЕТНА СВОЈСТВА МАТЕРИЈАЛА

1. Шта је магнетит?

2. Заокружи ДА или НЕ.

Магнет је тело које привлачи предмете од гвожђа и челика.

ДА   НЕ

3. Како настају вештачки магнети?

4. У ком облику се најчешће израђују магнети? Нацртај их и обележи половине.

5. Заокружи слово испред тачне тврдње.

• Око магнета се ствара:

- а) електрична струја;   б) магнетно поље;   в) електрично поље.

• Природно својство једне врсте материјала да привлачи гвоздена тела је:

- а) кретање   б) магнетизам   в) електрицитет

6. Шта има сваки магнет? Наведи својства.

7. Обој цртеже тако да се два магнета:

a) привлаче

б) одбијају

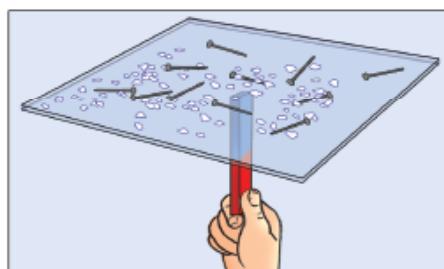
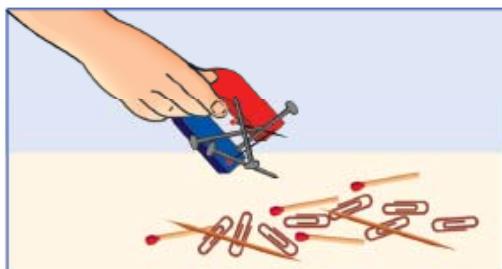

8. Допуни реченице.

Два магнета се привлаче када _____

Два магнета се одбијају када _____

9. Која својства магнета су приказана на сликама?

10. Поред тачне тврдње напиши ДА, а поред нетачне тврдње напиши НЕ.

- Дејство магнета је најјаче на његовим kraјевима. _____
- Дејство магнета се појачава са повећањем раздаљине између њега и предмета. _____
- Намагнетисани метални предмети могу да привлаче друге металне предмете. _____
- Дејство магнета се појачава ако се смањује растојање између њега и металног предмета. _____

11. Наведи примере примене магнета у свакодневном животу.

ЗАПАЉИВИ МАТЕРИЈАЛИ

1. Попуни табелу. Напиши најмање по четири запаљива материјала.

ЗАПАЉИВИ МАТЕРИЈАЛИ		
Чврсти материјали	Течни материјали	Гасовити материјали

2. Подвуци незапаљиве материјале.

лепак

дрво

бутан

камен

нафта

гума

стакло

метал

папир

песак

плин

бетон

газ

3. Заокружи ДА или НЕ.

Неопходни услови за настанак ватре су запаљиви материјал, извор топлоте и кисеоник.

ДА

НЕ

4. Напиши значење ознака које нас упозоравају на запаљивост и експлозивност материјала.

5. Поред тачне тврдње напиши ДА, а поред нетачне тврдње напиши НЕ.

- Цистерне које превозе запаљиве материјале морају бити посебно обележене. _____
- Петарде, прскалице и ракете за ватромет безопасне су за дечју игру. _____
- Лако запаљиви материјали су суво лишће, сено и слама. _____

ОПАСНОСТ И ЗАШТИТА ОД ПОЖАРА

1. Шта је пожар?

---

2. Који услови су потребни за настанак ватре? Наведи их.

---

3. Наведи последице неконтролисаног пожара.

---

4. Допуни реченицу.

Најчешћи узроци пожара у затвореном простору (стану или кући) су:

---

5. Наведи изазиваче пожара на отвореном простору.

---

6. Шта све може изазвати пожар у шуми?

---

7. Како се гасе мањи пожари на отвореном простору?

---

8. Чиме се гасе пожари? Допуни реченице.

a) Ако горе чврсти материјали, _____
_____.

b) Ако горе запаљиве течности, _____
_____.

c) Ако горе електричне инсталације и неисправни кућни апарати, _____
_____.

9. Који пожари се не смеју гасити водом?

_____
_____
_____

10. Како треба да се понашамо ако се догоди пожар у домаћинству?

_____
_____
_____

11. Објасни народну пословицу: „Ватра је добар слуга, а зао господар“.

_____
_____

12. Спој линијом дате телефонске бројеве са одговарајућом службом.

194 •	• полиција
193 •	• хитна помоћ
192 •	• ватрогасци

ПРОШЛОСТЬ

ТРАГОВИ ПРОШЛОСТИ

1. Заокружки ДА или НЕ.

Трагови прошлости сведоче о ономе што се догађало некада.

ДА   НЕ

2. Шта су историјски извори?

---

3. Попуни табелу. Наведи по четири извора.

ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРЕ		
МАТЕРИЈАЛНИ	ПИСАНИ	УСМЕНИ

4. Где се чувају историјски извори?

---

5. Зашто је направљена подела времена на: године, деценије, векове и миленијуме?

---

6. Спој линијама.

Деценија је •

• временски период од сто година.

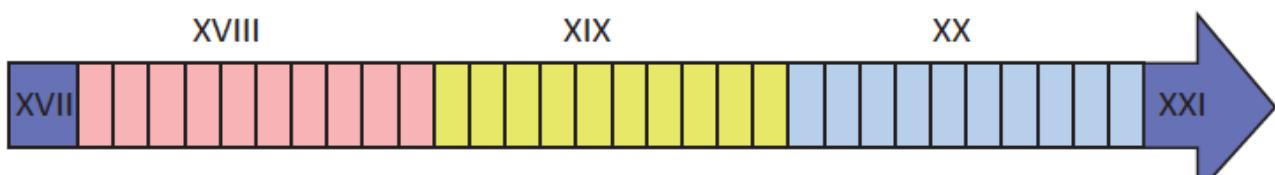
Век је •

• временски период од хиљаду година.

Миленијум је •

• временски период од десет година.

7. Наш велики научник Никола Тесла је рођен 1856. године, што значи у шестој деценији 19. века. У одговарајуће поље на траци времена напиши годину рођења.

ДОЛАЗАК СЛОВЕНА НА БАЛКАНСКО ПОЛУОСТРВО

1. На ком простору су некада живели сви Словени?

---

2. Због чега су се Стари Словени често селили?

---

3. Заокружи слово испред тачне тврђње.

Током сеобе Стари Словени су се кретали према:

- a) истоку, западу и северу;
- b) југу, западу и северу;
- c) истоку, западу и југу.

4. Ако је тврђња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна заокружи НЕ.

Стари Словени су живели организовано у племенима које је предводио племенски старешина.

ДА   НЕ

5. У ком веку су се Срби населили на Балканско полуострво?

---

6. Наведи народе који припадају групи Јужних Словена.

---

7. Описи како су живели Срби по доласку на Балканско полуострво.

---

8. Допуни реченицу.

Територија коју су населили Срби простирала се од реке Саве на северу,

---

9. У ком веку су Срби стварали своје прве државе – кнежевине?

---

10. Како се звала прва држава коју су Срби створили после досељавања на Балканско полуострво?

---

11. Напиши називе река око којих се простирада најпознатија српска држава.

---

12. У близини ког града се налазе остаци старе престонице Раса?

13. У ком веку почиње успон српске средњовековне државе?

СРПСКА ДРЖАВА ЗА ВРЕМЕ ВЛАДАВИНЕ НЕМАЊИЋА 1. део

1. Ко је био Стефан Немања?

---

2. По чему је познат Стефан Немања?

---

3. Заокружи ДА или НЕ.

Породица Немањићи владала је Србијом од друге половине 12. века до друге половине 14. века.

ДА   НЕ

4. На датим сликама препознај манастире и напиши њихове називе.

---

5. Где је последње године свог живота провео Стефан Немања?

---

6. Ко је био Стефан Немањић?

---

7. Зашто је Стефан Немањић добио надимак Првовенчани?

---

8. По чему је познат Раствко Немањић – Свети Сава?

СРПСКА ДРЖАВА ЗА ВРЕМЕ ВЛАДАВИНЕ НЕМАЊИЋА 2. део

1. По чему је значајна владавина краља Уроша I?

---

2. Ко су наследници краља Уроша I?

---

3. Како се називала држава за време владавине цара Стефана Душана?

---

4. По чему је познат цар Стефан Душан?

---

5. Заокружи слово испред тачне тврђње.

Највећу територију Србија је имала за време владавине:

- а) жупана Стефана Немање
- б) краља Стефана Првовенчаног
- в) цара Стефана Душана

6. Ко је наследио цара Стефана Душана?

---

7. Када је почело да се распада Српско царство?

---

8. Спој линијом име владара са његовом титулом.

Стефан Немања • • први српски цар

Стефан Првовенчани • • краљ

Урош I • • велики жупан

Стефан Душан • • први српски краљ из династије Немањића

9. Допуни реченицу.

Последњи владар из династије Немањића је _____.
(име владара)

10. Због чега је цара Душана народ прозвао Душан Силни?

---

11. Допуни реченицу.

Задужбина Стефана Првовенчаног је _____.
(назив манастира)

12. У осмосмерци пронађи имена наведених владара династије Немањић.

Стефан Немања

Стефан Првовенчани

Стефан Урош

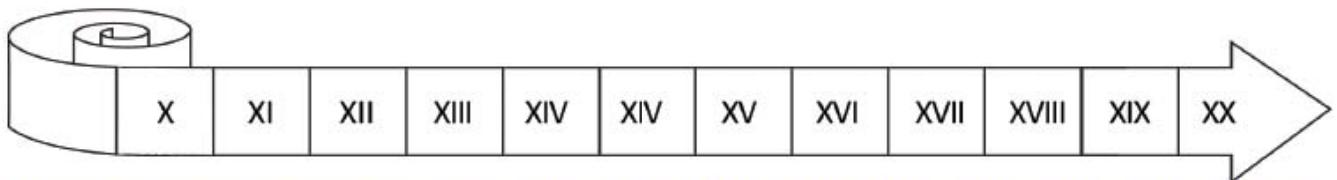
Стефан Душан

Стефан Урош Нејаки

С	е	р	т	з	и	к	а	ј	е	Н	ш	о	р	у	н	а	ф	е	т	С	у	и	ш
п	т	ј	а	К	и	д	ф	г	а	л	а	р	с	р	в	т	т	н	и	т	ф	С	Ђ
т	в	е	а	р	Д	р	Ђ	п	е	т	б	т	ч	е	ц	в	а	т	о	Н	о	т	н
С	р	л	ф	С	р	б	к	и	С	т	е	Н	е	ј	а	С	њ	е	р	т	з	е	и
а	т	б	ф	а	р	њ	т	е	н	е	М	а	б	у	р	т	в	н	е	м	а	ф	а
с	г	и	т	м	н	в	с	н	и	а	р	т	и	п	с	е	е	Д	р	Ђ	а	а	Р
з	г	х	о	з	у	Н	с	е	н	к	и	м	а	е	ж	ф	и	р	а	ф	ј	н	а
Џ	х	а	н	е	м	к	е	а	е	и	а	ј	и	ц	к	а	и	р	ф	р	а	Д	н
Ц	р	т	е	а	т	и	х	м	у	о	т	в	и	м	о	н	д	е	м	к	а	у	и
в	С	е	ф	а	о	г	а	у	а	з	ј	и	м	и	с	У	с	а	т	и	и	ш	м
н	Ђ	и	љ	е	н	ч	б	и	ф	њ	в	С	Е	п	е	р	н	а	о	г	Р	а	ј
д	р	Д	ф	е	н	д	С	т	е	ф	а	н	П	р	в	о	в	е	н	ч	а	н	и
м	е	т	т	у	о	п	ш	Ђ	ф	г	а	ј	к	л	ч	ш	Ћ	о	б	г	т	е	ф

ЖИВОТ У СРБИЈИ У ДОБА НЕМАЊИЋА

1. На ленти времена обележи векове у којима су владали Немањићи.

2. Како су изгледали градови у време владавине Немањића? Опиши.

---

3. Шта се налазило у околини градова?

---

4. Опиши дворце у којима су живели владари и богати људи.

---

5. Опиши живот на двору.

---

6. Наведи послове које су обављали владари и богаташи.

---

7. Чиме су се бавила деца богатих људи?

---

8. Где су биле прве школе? Ко су били учитељи?

---

9. Шта се учило у школи?

---

10. Ако је тврђња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна заокружи НЕ.

Највећи део становништва живео је у сеоским насељима.

ДА

НЕ

11. Како су изгледале сеоске куће? Опиши.

---

12. Од чега се састојала исхрана сеоског становништва?

---

13. Чиме су се бавили чланови сеоског домаћинства?

a) Жене _____

_____

б) Мушкарци _____

_____

в) Деца _____

_____

ДОЛАЗАК ТУРАКА НА БАЛКАНСКО ПОЛУОСТРВО

1. Допуни реченице.

Српско царство је престало да постоји _____ године. Породица _____ више не влада Србијом. Царство се распало на више области, међу којима је најпознатија била област кнеза _____.

Звала се _____. Престоница је била у _____.

2. У ком веку су Турци кренули у освајање Балканског полуострва и Европе?
Одакле су дошли?

3. Кад су Турци угрозили државу кнеза Лазара Хребељановића?

4. Заокружи слово испред тачне тврђње.

Први велики сукоб Срба и Турака десио се:

- a) на реци Колубари у септембру 1371. године
- b) на Церу у октобру 1371. године
- c) на реци Марици у септембру 1371. године

5. Шта се д догодило на Косову, на црквени празник Видовдан, 15. јуна 1389. године?
Напиши.

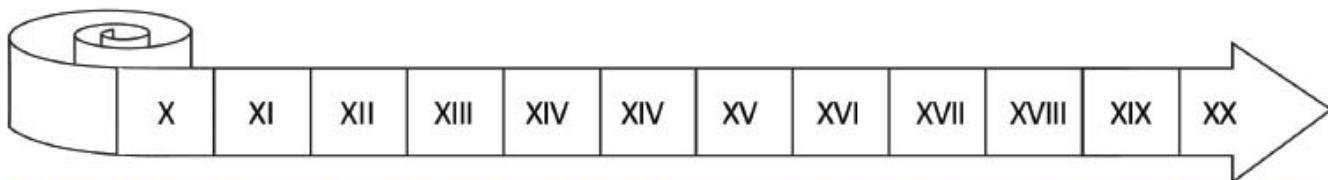
6. Када јужне територије Српског царства губе самосталност?

7. Ко је био Марко Мрњавчевић? По чему је познат?

---

8. Заокружи век у коме српска држава доживела нови успон.

9. Наведи титулу и име владара за време кога је Србија доживела успон.

---

10. По чему је познат деспот Стефан Лазаревић?

---

11. Ко је наследио деспота Стефана? По чему је позната та особа?

---

12. Наведи престонице Србије у време владара:

а) деспота Стефана Лазаревића _____

б) деспота Ђурађа Бранковића _____

13. Допуни реченицу.

Освајањем града _____, Турци су освојили _____.

14. Ако је тврдња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна заокружи НЕ.

Смедерево и деспотовина су пали под Османлије половином 15. века,
тачније 1459. године.

ДА

НЕ

ЖИВОТ ПОД ТУРСКОМ ВЛАШЋУ

1. Ако је тврђња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна заокружи НЕ.

Живот нашег народа у Османском царству је био тежак.

ДА

НЕ

2. Опиши живот нашег народа под турском влашћу.

---

3. Која обавеза је Србима под турском влашћу била најтежа? Зашто?

---

4. Ко су били јаничари?

---

5. Како су Срби пружали отпор турској власти? Објасни.

---

6. Наведи имена и презимена најпознатијих хајдука.

---

7. По чему се ускоци разликују од хајдука?

---

8. Ко су били јатаци?

---

9. Због чега су Срби напуштали своја села и селили се у суседне државе?

---

10. Заокружи слово испред тачне тврђње.

Највећа сеоба Срба била је у:

- a) 16. веку   b) 15. веку   c) 17. веку

11. По чему је познат патријарх Арсеније Чарнојевић?

---

12. Зашто је аустријски цар дозволио Србима да наслеле територију његовог царства?

---

13. Наведи све установе које су у Војводини подигли насељени Срби.

НАСТАНАК И РАЗВОЈ МОДЕНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ

ПРВИ СРПСКИ УСТАНАК

1. Ако је тврђња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна заокружи НЕ.

У 19. веку Срби су започели борбу за ослобођење од Турака и стварање државе.

ДА

НЕ

2. Како је започео Први српски устанак? Опиши.

---

3. Када је и у ком месту подигнут Први српски устанак? Напиши име и презиме војсковође Првог српског устанка.

---

4. Наведи битке у којима су Срби били победници.

---

5. Ко је био Стеван Синђелић?

---

6. Опиши битку која се водила на Чегру.

---

7. Кад је и како завршен Први српски устанак?

---

8. Опиши значај и улогу деловања Доситеја Обрадовића и Вука Караџића у току Првог српског устанка.

ДРУГИ СРПСКИ УСТАНАК

1. Које године је подигнут Други српски устанак?

2. Допуни реченицу.

Вођа Другог српског устанка је био _____.

3. За време ког владара је Србија постала самостална кнежевина у оквиру Турског царства? Објасни тадашња дешавања.

4. По чему је за српски народ значајна 1867. година?

5. Како се Србија развијала за време владавине Михаила Обреновића? Опиши.

6. Кад је Србија постала самостална држава и независна држава? Наведи име владара.

7. Допуни реченице.

- Породица Обреновић је владала Србијом до _____ (наведи годину).
- Борбу за територијално проширење Србије у 20. веку наставља породица _____.

8. Које ратове је Србија водила за време владавине краља Петра Карађорђевића?

9. Колико је било балканских ратова?

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

1. Кад је почeo Први светски рат? Наведи годину.

2. Којe земљe су билe учеснице Првог светског рата? Допуни реченице.

• На једној страни су билe _____

• На другој страни су билe _____

3. Који је догађај био повод за избијање Првог светског рата?

4. Где је српска војска извојевала победу над аустроугарском војском?
Наведи најзначајније битке.

5. Наведи истакнуте вође српске војске.

6. Које године се српска војска повлачила преко Албаније? Зашто?

7. Колико година је трајao Први светски рат?

8. Које године је проглашена нова држава Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца?

9. Кад је новонастала држава променила име у Краљевина Југославија?

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

1. Кад је започео Други светски рат? Наведи земље које су га започеле.

---

2. Кад је рат почeo на подручју Краљевине Југославије? Наведи узрок рата.

---

3. Наведи покрете отпора који су учествовали у борби против окупатора?

---

4. Допуни реченице.

- Јосип Броз Тито је био на челу _____ покрета.
- Драгољуб Дража Михајловић је био на челу _____.

5. Ако је тврдња тачна заокружи DA, а ако је нетачна заокружи NE.

Антифашистичка коалиција је током рата подржавала партизански покрет и
покрет Југословенске војске отаџбини

DA   NE

6. Који покрет је изашао из рата као победник?

---

7. Како је завршен Други светски рат? Опиши.

---

8. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Након капитулације војске и окупације државе, влада и Краљ Петар II су избегли у:

- a) Француску   b) Италија   c) Велику Британију

9. Шта се слави 9. маја?

---

10. Допуни реченице.

- По завршетку Другог светског рата Југославија је проглашена

(напиши назив)

- Председник нове државе је био

_____.

- Социјалистичка Федеративна Република Југославија састојала се од _____ република и _____ покрајине.

11. Шта се десило са Југославијом (СФРЈ) у последњој деценији 20. века?

Грб Социјалистичке
Федеративне Републике
Југославије

12. Како се звала држава коју су 1992. године прогласиле Србија и Црна Гора?

---

13. Које године је држава Србије и Црне Горе преименована у Државну заједницу Србије и Црне Горе?

---

14 Заокружки слово испред тачне тврдње.

Србија је поново постала независна држава:

- a) 2005. године   b) 2006. године   в) 2007. године

САДРЖАЈ

ПРИРОДНЕ И ДРУШТВЕНЕ ОДЛИКЕ СРБИЈЕ

Србија – моя домовина	4
Симболи Републике Србије	6
Београд – главни град Републике Србије	7
Већи градови Републике Србије	8
Рељеф – изглед наше домовине	9
Реке Србије	11
Језера Србије	12
Бање	13
Шуме	15
Ретке и угрожене биљке и животиње	16
Национални паркови Србије	17
Резервати и споменици природе	19
Становништво Србије	20
Делатности људи у низијским областима	22
Делатности људи у брдско-планинској области	23
Природни ресурси	24

ЧОВЕК – ПРИРОДНО, ДРУШТВЕНО И СВЕСНО БИЋЕ

Човек – природно, друштвено и свесно биће	26
Физичке промене у пубертету	27
Дигитална безбедност	29

МАТЕРИЈАЛИ

Смеше	32
Наелектрисање предмета од различитог материјала	34
Електрична проводљивост	35
Безбедно руковање електричним апаратима	36
Магнетна својства материјала	38
Запаљиви материјали	40
Опасност и заштита од пожара	41

ПРОШЛОСТ

Трагови прошлости	44
Долазак Словена на Балканско полуострво	45
Српска држава за време владавине Немањића 1. део	47
Српска држава за време владавине Немањића 2. део	48
Живот у Србији у доба Немањића	50
Долазак Турака на Балканско полуострво	52
Живот под турском влашћу	54
Настанак и развој модерне српске државе	56
Први српски устанак	56
Други српски устанак	57
Први светски рат и настанак југословенске државе	58
Други светски рат	59

РАДНА СВЕСКА
ПРИРОДА И ДРУШТВО ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Друго издање
2023. година

Ауторски тим:
Милица Ђук
Надица Станојчић

Илустрације и дизајн:
Горан Витановић
Марија Дашић Тодорић

Фотографије: Shutterstock

Карте:
Ова публикација је решењем Републичког геодетског завода број 034-01-1-82/2022 од 20.5.2022. године одобрена на издавање и стављање у промет

Рецензенти:
доц. др Ивко Николић, Учитељски факултет у Београду
Ивана Обрадовић, професор разредне наставе, ОШ „Влада Аксентијевић“ у Београду
Весна Радонић, педагог ОШ „Краљ Петар Први“ у Београду

Уредник:
Тодор Ђук

Штампа:
Alpha Print d.o.o., Београд (Земун)

Тираж:
3000

Издавач:
 НОВА ШКОЛА д.о.о.
Београд, Љубостињска 2

ISBN 978-86-6225-080-3

© Нова школа 2023. Сва права задржана

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:3/5(075.2)(076.1)

ЂУК, Милица, 1945-

Природа и друштво : за четврти разред
основне школе : радна свеска / [ауторски тим
Милица Ђук, Надица Станојчић] ; [илустрације
Горан Витановић, Марија Дашић Тодорић]. -
2. изд. - Београд : Нова школа, 2023 (Земун :
Alpha print). - 60 стр. : илустр. ; 28 см

Подаци о ауторкама преузети из колофона. -
Тираж 3.000.

ISBN 978-86-6225-080-3

1. Станојчић, Надица, 1961- [аутор]

COBISS.SR-ID 122894089

Министар просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије одобрио је издавање и
употребу овог уџбеника у четвртом разреду основне школе решењем број 650-02-00003/2022-07
од 12. 4. 2022. године.